

SXEDIO.26

8.10.1906: Ο ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΟΥ **1906**. ΟΙ ΠΑΣΧΑΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ ΚΑΙ ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΛΙΑΣΙΔΗΣ ΗΓΟΥΝΤΑΙ ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΤΩΝ ΚΥΡΗΝΕΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΣΧΟΝΤΑΙ ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΠΟΘΟΥΣ ΤΩΝ ΚΥΠΡΙΩΝ. ΟΙ ΚΙΤΙΑΚΟΙ ΑΠΟΡΡΙΠΤΟΥΝ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Οι εκλογές για το Νομοθετικό Συμβούλιο του **1906** έγιναν μέσα σε συνθήκες άκρατου κομματισμού.

Αντίπαλοι και πάλι τα δύο κόμματα, οι Κιτσιακοί και οι Κυρηνειακοί.

Ο Κομματισμός είχε προσλάβει διαστάσεις καθώς συνεχιζόταν η κρίση γύρω από το αρχιεπισκοπικό, που παρέμεινε άλυτο με έντονες αντιπαράθεσεις καθώς οι δύο παρατάξεις προσπαθούσαν να εκλέξουν τον εκλεκτό τους για το θρόνο του Αποστόλου Βαρνάβα, ύστερα από το θάνατο το **1900** του Αρχιεπισκόπου Σωφρονίου: Οι Κιτσιακοί τον Μητροπολίτη Κιτίου Κύριλλο, (Κυριλλάτσο) και οι Κυρηνειακοί τον Μητροπολίτη Κύριλλο (Κυριλλούδι),

Ως ημέρα διεξαγωγής των εκλογών ορίστηκε η **1η** Οκτωβρίου **1906** αλλά αργότερα ορίστηκε η **8η** του μηνός για τους Μωαμεθανούς και η **9η** και **10η** για τους μη Μωαμεθανούς ή Χριστιανούς.

Όπως στις προηγούμενες εκλογές του **1901** έτσι και τώρα ο αριθμός των υποψηφίων ήταν πολύ μεγάλος και από τα δύο κόμματα ή παρατάξεις.

Οι ηγηθέντες στις προηγούμενες εκλογές Πασχάλης Κωνταντινίδης και Αχιλλέας Λιασίδης κατήλθαν και πάλι στις εκλογές.

Σε μια προσπάθεια να επανέλθουν στη Βουλή πρότειναν όπως υπάρξει συνεργασία με το Κιτσιακό κόμμα που είχε κερδίσει σαρωτικά τις εκλογές του **1901**, ώστε να εκλεγούν οι εκλεγόμενοι καλύτεροι και από τις δύο παρατάξεις σύμφωνα με την εφημερίδα "Φωνή της Κύπρου" (**23/6/1906**) τουλάχιστο στη Λεμεσό,

αλλά η πρόταση απορρίφθηκε.

Ετσι υπέβαλαν υποψηφιότητα συνολικά **16** υποψήφιοι με τους Α. Λιασίδα και Μητροπολίτη Κιτίου να είναι και πάλι υποψήφιοι σε δύο εκλογικά διαμερίσματα.

Από πλευράς Μωμαμεθανών οι υποψήφιοι ήταν **11** συνολικά.

Οι υποψήφιοι των Χριστιανών σύμφωνα με τη φωνή της Κύπρου (**23/6/1906**) ήσαν οι πιο κάτω:

ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ-ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ:

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ: Πασχάλης Κωνσταντινίδης, Γεώργιος Σιακαλλής, Αχιλλέας Λιασίδης, Μητροπολίτης Κιτίου, Αντώνιος Θεοδότου και Θεοφάνης Θεοδότου.

ΜΩΜΕΘΑΝΟΙ: Σεφκέτ βέης, και Μεχμέτ Μουνίρ βέης.

ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΛΕΡΝΑΚΑΣ-ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ: Ν. Ρώσσο, Α. Λιασίδης, Ι. Βονιτσιάνος. Λ. Ε. Λοΐζου, Ι. Μυριάνθη, Μ. Νικολαΐδης και Ε. Χατζηϊωάννου.

ΜΩΜΕΘΑΝΟΙ: Χαμή εφ., Ουργή εφ., Δερβίς Πασάς και Ναίμ εφ.

ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΛΕΜΕΣΟΥ-ΠΑΦΟΥ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ: Σπύρος Αραούζος, Ι. Κυριακίδης, Μητροπολίτης Κιτίου, Νεοφ. Νικολαΐδης και Χρ. Σώζος.

ΜΩΜΕΘΑΝΟΙ: Μεχμέτ Ζιαΐ εφ., Βελή εφ., από τη Λευκωσία, Χαβούς Τζεμάλ εφ., γιατρός από τη Λευκωσία και Αχμέτ Χουλκουσή εφ., και Χ" Χουσεΐν Αγά Κιοπρουλαζαδέ από τη Λεμεσό.

Ανταποκριτής της " Φωνής της Κύπρου" στη Λεμεσό ανήγγελλε ότι στο εκλογικό διαμέρισμα Λεμεσού-Πάφου έγινε προσπάθεια να επιλεγούν οι καλύτεροι και να αποφευχθεί ο εκλογικός αγώνας, αλλά απέτυχε.

Εγγραφε η εφημερίδα στην ίδια έκδοση της:

16 Σεπτεμβρίου 1906

"Ο εκλογικός ζήλος ήργησε και ενταύθα να

επιδειχθή, αλλ' επί τέλους επεφάνη ζωηρότατος. Μάτην προσπάθειαι εγένοντο όπως επέλθη συνεννόησις των κομμάτων και υποδειχθώσιν εκατέρωθεν οι άριστοι. Οι εθνικοί εδήλωσαν ότι τας ερχομένας εκλογάς εννοούσιν απλώς ως αρχιεπισκοπικόν δημοψήφισμα υπέρ του Μητροπολίτου Κιτίου. Μάτην οι ψυχραιμότεροι και τοιούτοι ήσαν εν τη πόλει οι πλείστοι-προσεπάθουν όπως μη χρωματισθή αρχιεπισκοπικώς και η παρούσα βουλευτική εκλογή. Οι εθνικοί επέμειναν και η εκλογή θα γίνη.

Αλλ' όπως φαίνονται τα πράγματα, η επιτυχία δεν είνε υπέρ των εθνικών. Ο κ. Αραούζος, ο κ. Νικολαΐδης, θ' αναδειχθώσι βουλευταί, υπάρχει δε πλείστη πιθανότης ο κ. Αραούζος δημοτικώτατος εν τη πόλει, αγαπητός εν τη ημετέρα επαρχία και προσφιλέστατος εν Πάφω, θα πλειονοψηφήση και αυτού του Μητροπολίτου. Και η γενική αύτη εκτίμησις προς τον κ. Αραούζον είναι δικαιοτάτη. Ουδείς ίσως κύπριος, πλην του κ. Πασχάλη, είναι πρόσωπον γνωστότερον και αγαπητότερον εν τη Νήσω, ολίγιστοι δε είνε οι συνδυάζοντες τσαούτα πλεονεκτήματα, όσα ο κ. Αραούζος, ουδεμία δε αμφιβολία ότι εισερχόμενος εις το Νομοθετικόν θα τιμήση την νήσον και θα συντελέση είπερ τις εις την πρόοδον αυτού. Επίσης ο κ. Νικολαΐδης είνε ο εκλεκτός της επαρχίας του, υπέρ ης έχει να επιδείξη αληθή εργασίαν, ουδέ διαφεύγει τινά ότι αυτό το γυμνάσιον του Κτήματος φαίνεται κατά μέγα μέρος εις τον κ. Νικολαΐδην. Οι Πάφιοι θεωρούν ζήτημα ιδίας φιλοτομίας τη εκλογήν των κ. Αραούζου και Νικολαΐδου και η εσπέρα της Τετάρτης ελπίζομεν ότι θα εύρη αμφοτέρους επαξίους βουλευτάς του διαμερίσματος ημών".

(Μεταγλώττιση)

16 Σεπτεμβρίου 1906

"Ο εκλογικός ζήλος άργησε και εδώ να επιδειχθεί, αλλ' επί τέλους φάνηκε ζωηρότατος. Μάταια έγιναν προσπάθειες να επέλθει συνεννόηση

των κομμάτων και να υποδειχθούν και από τις δυο πλευρές οι άριστοι. Οι εθνικοί δήλωσαν ότι θεωρούν τις επερχόμενες εκλογές απλώς ως αρχιεπισκοπικό δημοψήφισμα υπέρ του Μητροπολίτη Κιτίου. Μάταια οι ψυχραιμότεροι στην πόλη οι περισσότεροι προσπαθούσαν όπως μη χρωματισθεί αρχιεπισκοπικώς και η παρούσα βουλευτική εκλογή. Οι εθνικοί επέμειναν και η εκλογή θα γίνει.

Αλλ' όπως φαίνονται τα πράγματα, η επιτυχία δεν είναι υπέρ των εθνικών. Ο κ. Αραούζος, ο κ. Νικολαΐδης, θ' αναδειχθούν βουλευτές, υπάρχει δε μεγάλη πιθανότητα ο κ. Αραούζος που είναι δημοτικότερος στην πόλη, αγαπητός στη δική μας επαρχία και προσφιλέστατος στην Πάφο, θα πλειονοψηφήσει και από αυτόν τον Μητροπολίτη. Και η γενική ατή εκτίμηση προς τον κ. Αραούζο είναι δικαιοτάτη. Κανένας ίσως κύπριος, εκτός από τον κ. Πασχάλη, δεν είναι πρόσωπο πιο γνωστό και πιο αγαπητό στη Νήσο, πολύ λίγοι δε είναι αυτοί που συνδυάζουν τόσα πλεονεκτήματα, όσα ο κ. Αραούζος, καμιά δε αμφιβολία ότι εισερχόμενος ένας στο Νομοθετικό θα τιμήσει τη νήσο και θα συντελέσει περισσότερο από κάθε άλλον στην πρόοδο του. Επίσης ο κ. Νικολαΐδης είναι ο εκλεκτός της επαρχίας του, υπέρ της οποίας να επιδείξει πραγματική εργασία, και δεν διαφεύγει κάποιου ότι αυτό το γυμνάσιο του Κτήματος φαίνεται κατά μεγάλο μέρος στον κ. Νικολαΐδη. Οι Πάφιοι θεωρούν ζήτημα δικής τους φιλοτομίας την εκλογή των κ. Αραούζου και Νικολαΐδη και η νύκτα της Τετάρτης ελπίζομεν ότι θα βρεί και τους δυο επαξιούς βουλευτές του διαμερίσματος μας".

Ετσι, ενώ άρχισε να φουντώνει ο προεκλογικός αγώνας, οι Πασχάλης Κωνσταντινίδης, Γεώργιος Σιακαλλής και Αχιλλέας Λιασίδης σε ενυπόγραφη δήλωση τους προς τους εκλογείς του διαμερίσματος Λευκωσίας- Κερήνειας υπόσχονταν αγώνες για κατάσργηση της δεκάτης, ανάπτυξη της ελληνικής παιδείας, ενίσχυση του κλήρου και συνέχιση των

αγώνων για τους εθνικούς πόθους των Κυπρίων.

Ανέφεραν σε ανακοίνωση τους σύμφωνα με τη "Φωνή της Κύπρου" (23/6 Οκτωβρίου 1906:

"Ζητούντες την ψήφον σας όπως εκλεχθώμεν αντιπρόσωποι του διαμερίσματος τούτου εις το Νομοθετικόν, δεν θα προσθέσωμεν ούτε πολλούς ούτε μεγάλους λόγους.

Διότι δεν είναι η πρώτη φορά κατά την οποίαν εμφανιζόμεθα ως πολιτευταί ενώπιον του Κυπριακού κοινού, ουδέ είμεθα ξένοι του λαού της πρωτεύουσας, όπου εγεννήθημεν ηνδρώθημεν και ελευκάνθημεν εν τη υπηρεσία της αγαπητής πατρίδος.

Τα ονόματα και ο πολιτικός μας βίος είναι γνωστός εν τη νήσω ταύτη. Από της πρώτης ημέρας της αγγλικής κατοχής μετ' ολιγίστων άλλων πατριωτών υπερησπίσαμεν τα συμφέροντα του τόπου και τα δικαιώματα του λαού, μέχρις ου εχορηγήθη έστω και ισχνόν, το σημερινόν σύνταγμα, έκτοτε δε απεκρούσαμεν εντονώτατα τον αδικώτατον τουρκικόν φόρον και προς κατάργησιν αυτού περισσότερον παντός άλλου ωμιλήσαμεν εγράψαμεν, συνειτάξαμεν υπομνήματα και αλλα βιβλία και εσυζητήσαμεν ως αντιπρόσωποι της Κύπρου προς τους Άγγλους υπουργούς.

Την Γεωργίαν της νήσου εθεωρήσαμεν ανέκαθεν πρώτιστον καθήκον να υποστηρίξωμεν και καταρθώσαμεν να καταργηθή η καταθληπτική δεκάτη των οσπρίων, των οπωρών, των ελαιών, των λαχανικών και πλείστων άλλων ειδών, πρώτοι δε επροτείναμεν και ελπίζομεν ήδη να επιτύχωμεν την κατάργησιν της δεκατης του σίτου, της κριθής και του ορόβου. Διά των ειδικών μας ενεργειών ιδρύθη και ετάχθη υπό Ελληνα τμηματάρχην το Γεωργικόν τμήμα, και ιδικά μας νομοθετήματα επρονόησαν δια την ίδρυσιν Γεωργικής Τραπέζης και αν ο τόκος ελαττωθή, θα οφείλεται εις τας ιδικάς μας ενεργείας.

Μετά την γεωργίαν επιδιώξαμεν την ανάπτυξη της συγκοινωνίας της νήσου διά δε του διπλασιασμού του κονδυλίου των δημοσίων έργων από του 1896

επεξετάθησαν παντού οι αμαξητοί δρόμοι. Επίσης διά ιδικού μας νόμου εστρώθη ο πρώτος σιδηρόδρομος της νήσου, ο οποίος επροχώρησεν ήδη μέχρι Μόρφου και είμεθα βέβαιοι ότι αν εκλεχθώμεν, δεν θα σταματήσει έως εκεί.

Προς εξάπλωσιν της ελληνικής παιδείας εις τα χωρία και προς ανάπτυξιν αυτής εν τη πρωτεύουση ειργάσθημεν και εις το Νομοθετικόν και εκτός αυτού, παρά πάσας τας αντενεργείας άλλων και χάριν της αληθινής παιδείας του λαού προς βελτίωσιν της θέσεως των διδασκάλων θα εργασθώμεν και εις το μέλλον. Εξ' άλλου θα επιδιώξωμεν την τροποποίησιν του τελευταίου νόμου, ο οποίος βαρύτερα εφορολόγησε τον λαόν και αφήκε την εκπαίδευσιν έρμαιιον των κομματικών παθών.

Εφροντίσαμεν και θα φροντίσωμεν επίσης διά την ανάπτυξιν του κλήρου και την ανύψωσιν της ατυχώς διασυρθείσης Εκκλησίας, θ' αποκρούσωμεν δε πάσαν ανάμιξιν της πολιτικής αρχής και πάσαν διασάλευσιν των γεραρών θεσμών και προνομίων της Εκκλησίας.

Εν γένει θα επιδιώξωμεν και εις το μέλλον καθώς εις το παρελθόν παν ότι είνε δυνατόν να νομοθετηθή καλόν υπέρ της νήσου. Την πρόοδον αυτής είχαμεν ανέκαθεν ειλικρινέστατον μελέτημα ως καθήκον και προς την μικράν και προς την μεγάλην ημών πατρίδα. Θεωρούντες καθώς πάντες οι Κύπριοι τον ελληνισμόν ως ενιαίον νομίζομεν περιττόν να διακηρύξωμεν ότι θα εργασθώμεν και πάλιν υπέρ των εθνικών μας πόθων, τους οποίους διετρανώσαμεν ενώπιον των ισχυρών της Μ. Βρετανίας, ουδέ θα εκμεταλλευθώμεν το πασίγνωστον πατριωτικόν αίσθημα του κυπριακού λαού χάριν εκλογικής δημοκοπίας. Ολην την δύναμιν μας θ' αφιερώσωμεν υπέρ της Κύπρου, ως αχωρίστου μέλους του ελληνισμού και πάλιν, ελπίζομεν ότι συν Θεώ θα βελτιώσωμεν κατά το δυνατόν τας τύχας της πατρίδος.

Πασχάλης Κωνσταντινίδης
Γεώργιος Σιακαλλής
Αχιλλεύς Λιασίδης

(Μεταγλώττιση)

"Ζητούντες την ψήφο σας για να εκλεγούμε αντιπρόσωποι του διαμερίσματος αυτού στο Νομοθετικό, δεν θα προσθέσουμε ούτε πολλούς ούτε μεγάλους λόγους.

Διότι δεν είναι η πρώτη φορά κατά την οποία εμφανιζόμαστε ως πολιτευτές ενώπιον του Κυπριακού κοινού, ούτε είμαστε ξένοι του λαού της πρωτεύουσας, όπου γεννηθήκαμε ανδρωθήκαμε και λευκανθήκαμε (άσπρισαν τα μαλλιά μας) στην υπηρεσία της αγαπητής μας πατρίδας.

Τα ονόματα και ο πολιτικός μας βίος είναι γνωστός σε αυτή τη νήσο. Από την πρώτη μέρα της αγγλικής κατοχής με λίγους άλλους πατριώτες υπερασπίσαμε τα συμφέροντα του τόπου και τα δικαιώματα του λαού, μέχρις ότου χορηγήθηκε έστω και λίγο, το σημερινό σύνταγμα, έκτοτε δε αποκρούσαμε πιο έττονα τον άδικο τουρκικό φόρο και προς κατάργηση του πιο πολύ από κάθε άλλο μιλήσαμε, γράψαμε, συντάξαμε υπομνήματα και άλλα βιβλία και συζητήσαμε ως αντιπρόσωποι της Κύπρου προς τους Άγγλους υπουργούς.

Τη Γεωργία της νήσου θεωρήσαμε πάντα ως πρώτο μας καθήκο να υποστηρίξουμε και κατωρθώσαμε να καταργηθεί η καταθληπτική δεκάτη των οσπρίων, των οπωρών, των ελαιών, των λαχανικών και πολλών άλλων ειδών, πρώτοι δε προτείναμε και ελπίζουμε ήδη να επιτύχουμε την κατάργηση της δεκατής του σίταριού της κριθής και του ορόβου (Ροβιού). Με τις δικές μας ενέργειες ιδρύθηκε και τάχθηκε κάτω από Ελληνα τμηματάρχη το Γεωργικό τμήμα, και δικά μας νομοθετήματα προνόησαν για την ίδρυση Γεωργικής Τράπεζας και αν ο τόκος μειωθεί, θα οφείλεται στις δικές μας ενέργειες.

Μετά τη γεωργία επιδιώξαμε την ανάπτυξη της συγκοινωνίας της νήσου με τον διπλασιασμό του κονδυλίου των δημοσίων έργων από του **1896** επεξετάθησαν παντού οι αμαξητοί δρόμοι. Επίσης με

δικό μας νόμο στρώθηκε ο πρώτος σιδηρόδρομος της νήσου, ο οποίος προχώρησε ήδη μέχρι Μόρφου και είμαστε βέβαιοι ότι αν εκλεχθούμε, δεν θα σταματήσει έως εκεί.

Προς εξάπλωση της ελληνικής παιδείας στα χωριά και προς ανάπτυξη της στην πρωτεύουσα εργαστήκαμε και στο Νομοθετικό και εκτός από αυτό, παρά τις όλες αντενέργειες άλλων για χάρη της αληθινής παιδείας του λαού προς βελτίωση της θέσης των δασκάλων θα εργασθούμε και στο μέλλον. Εξ' άλλου θα επιδιώξουμε την τροποποίηση του τελευταίου νόμου, ο οποίος βαρύντατα φορολόγησε το λαό και αφήκε την εκπαίδευση έρμαιο των κομματικών παθών.

Φροντίσαμε και θα φροντίσουμε επίσης για την ανάπτυξη του κλήρου και την ανύψωση Εκκλησίας που διασύρθηκε ατυχώς, θ' αποκρούσουμε δε κάθε ανάμιξη της πολιτικής αρχής και κάθε διασάλευση των γεραρών θεσμών και προνομίων της Εκκλησίας.

Γενικά θα επιδιώξουμε και στο μέλλον καθώς στο παρελθόν κάθε τι είναι δυνατό να νομεθετηθεί καλό υπέρ της νήσου. Την πρόοδο αυτής είχαμε από την αρχή ευκρινέστατο μελέτημα ως καθήκο και προς τη μικρή και προς τη μεγάλη μας πατρίδα. Θεωρούντες καθώς όλοι οι Κύπριοι τον ελληνισμό ως ενιαίο νομίζουμε περιττό να διακηρύξουμε ότι θα εργασθούμε και πάλι υπέρ των εθνικών μας πόθων, τους οποίους διετρανώσαμε ενώπιον των ισχυρών της Μ. Βρετανίας, ουδέ θα εκμεταλλευθούμε το πασίγνωστο πατριωτικό αίσθημα του κυπριακού λαού χάριν εκλογικής δημοκοπίας. Ολη τη δύναμή μας θ' αφιερώσωμεν υπέρ της Κύπρου, ως αχώριστου μέλους του ελληνισμού και πάλι, ελπίζουμε ότι με τη βοήθεια του θεού θα βελτιώσουμε κατά το δυνατό τις τύχες της πατρίδας.

Πασχάλης Κωνσταντινίδης

Γεώργιος Σιακαλλής

Αχιλλεύς Λιασίδης